

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่น
ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

Desirable Characteristics According to the Principles of Sappurisdhamma
of Local Governors in Khon San District Chaiphum Province

พระมหานรินทร์ สุรปโย¹, พระสิทธิรักษ์ จันทสาโร (หมู่หวนา)²

Phramaha Narin Surapinyo¹, Phra Sittirak Juntasaro (Moohuana)²

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2}

Chaiphum Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University^{1,2}

Corresponding author, e-mail: narinpempa123@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ และ 3) นำเสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน จากประชาชนผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้น จำนวน 98,561 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ (descriptive interpretation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X}=3.81$) ด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X}=3.79$) ด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=3.79$) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=3.76$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่าประชาชนที่มีเพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และ 3) ผลการนำเสนอ พบว่า (1) ด้านคุณลักษณะ คือ ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ รอบรู้ กฎหมาย เป็นผู้ที่มีความอดทนสูง มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีรูปร่างสมบูรณ์สมส่วน (2) ด้านพฤติกรรม ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี เพราะผู้นำถ้าหากประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดีก็จะส่งผลให้ผู้นับตามประพฤติปฏิบัติดีตามไปด้วย (3) ด้านตามสถานการณ์ ผู้ปกครองท้องถิ่นควรมีไหวพริบปฏิภาณ สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการในการปกครองได้อย่างกลมกลืน สามารถประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนและสามารถแก้ไขปัญหาได้ในทุกๆ สถานการณ์

(4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความสามารถ บริหารจัดการด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่ทันสมัย สามารถกำหนดเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและทำได้จริง

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้ปกครองท้องถิ่น

Abstract

Objectives of the research were: 1) to Study the level of desired characteristics of local parents in Khon San District Chaiyaphum Province, 2) to compare public opinions on the desired characteristics of local rulers in Khon San District. Chaiyaphum Province and 3) to Presenting the desirable characteristics according to the principles of Sappurisdham of local rulers in Phakdee Chumphon District. Chaiyaphum Province applied to the principle of Seven Suppurisdhamma. The methodology was the mixed method. The qualitative research collected the data from 9 key informants by in-deep-interviewing and the quantitative research collected the data with the questionnaires from 399 samples out of 98,561 people aged 18 years upward in Khon San District Chaiyaphum Province. The questionnaires and interview formats used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test, and descriptive interpretation.

Findings of the research were as follows: 1) The Level of desired characteristics of local parents in Khon San District Chaiyaphum Province overall was at a high level ($\bar{X}=3.79$). When classified by side, the mean from descending order was as follows: Characteristic ($\bar{X}=3.81$) Situation ($\bar{X}=3.79$) Changing ($\bar{X}=3.79$) and Behavior ($\bar{X}=3.76$) were at a high level respectively, 2) The Comparison results found that classified personally found that the people's opinions were not different based on their sex and educations but different based on ages, occupations and incomes with statistically significance at the level: 0.05. 3) The results of the presentation of the abbots' administrative leadership according to the public opinions in Khon San District Chaiyaphum Province applied to the principles of Seven Sappurisdhamma found that: (1) Characteristic: the abbots' administrative leadership has to possess desirable characteristics, that is, abbots must have intelligence, good knowledge of doctrine and law, so much patience, physical and mental health, good and perfect personality. (2) Behavior: The leaders' administrative behavior is an important factor of the abbots' administrative leadership, which is a good type to be followed and practiced, because good leaders make good followers. (3) Situation: Situation or Condition is also an important factor of the abbots' administrative leadership to lead to success, so the abbots have to be intelligent to adapt suitable administration and management to certain situations and conditions, be able to anticipate what will happen, set planning gradually, and express the leadership to cope with all situations. (4) Changes: Good leaders must have long visions, can change for up-to-date and proper administration and management, and be consistent to work successfully and they must aim and plan to get the target clearly and concretely.

Keywords: Features, Desired characteristics, local guardian.

บทนำ

การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (อยุธยา) ได้มีการจัดระเบียบการปกครองแผ่นดินเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาคหรือเรียกว่าการปกครองอาณาเขต ในสมัยต่อมาหัวเมืองต่างๆ บางเมืองได้ละเลยไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดกฎหมายที่ระบุไว้ รวมทั้งสถานการณ์บ้านเมืองในบางขณะไม่เอื้ออำนวย ทำให้บางครั้งหมู่บ้านไม่มีผู้ปกครอง ประกอบกับลักษณะการจัดการปกครองก็ไม่ได้มีระเบียบวางไว้เป็นที่แน่นอนแต่อย่างใด ทำให้มีการละเว้นการจัดรูปการปกครองในระดับหมู่บ้าน คงมีแต่พนักงานปกครองระดับตำบลมีกำหนดเป็นผู้ปกครองชั้นต้น ดังนั้น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 จึงได้ทรงพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการจัดการปกครองตำบล หมู่บ้านใหม่นี้มีลักษณะแตกต่างจากเดิมหลายประการ คือ ให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้านเองแทนการแต่งตั้ง ภายหลังปรากฏว่าโครงการทดลองตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านประสบผลสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้านตำบล เรียกว่า “การปกครองท้องถิ่น” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศ (ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้านสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น, 2564: 1-2)

กำนันผู้ใหญ่บ้านถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครอง ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้าน ที่เรียกกันว่า การปกครองท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ช่วยในเรื่องการประสานงาน การประชุมลูกบ้าน การแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ลูกบ้านรับทราบและดูแลความสุขทุกข์ของลูกบ้านในด้านต่างๆ (เจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์, 2560: 3) อีกทั้งระบบราชการมีความสัมพันธ์กับนโยบายการกระจายอำนาจ ให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ของตน ซึ่งอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว มีมากมายครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในการรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมอาชีพ การจัดเก็บภาษีอากร การทำทะเบียนราษฎร เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลายเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่นหรือเป็นผู้นำของท้องถิ่นนั้นๆ ไปโดยปริยาย (วิฑูรย์ เผือกผุด, 2559: 19-20)

การดำรงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญอย่างมาก เพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นผู้เสนอความต้องการของราษฎรในท้องที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประสานงานตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมาย และอำนาจของกำนันผู้ใหญ่บ้านก็ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด แต่เป็นการมีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุน ร่วมมือประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการดำเนินการนโยบายบริการสาธารณะที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ในขณะที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านการปกครอง การรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม รวมถึงการเสริมสร้างความมั่นคงใน

ตำบลและหมู่บ้านเป็นหลัก (ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้านสำนักบริหารการปกครองท้องที่, 2564: 1) ในยุคปัจจุบันเริ่มมีขยายการบริหารในรูปแบบของ CEO เรื่อยลงมาสู่การปกครองในระบบท้องถิ่นมากขึ้น อันเป็นผลที่ทำให้รูปลักษณะของนักบริหารในระบบท้องถิ่นมีผลกระทบให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้ทันยุคและทันเหตุการณ์ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยสภาพการณ์เช่นนี้ เมื่อพิจารณาในลักษณะที่กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บริหารและผู้ดูแลประชาชนภายในหมู่บ้านนั้นๆ กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรง ในการควบคุม ดูแลสมาชิกภายในหมู่บ้านให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย โดยจะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกภายในหมู่บ้านโดยตรง ดังนั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและสมาชิกส่วนใหญ่ ภายในหมู่บ้านยอมรับ คุณลักษณะที่ควรแก่การยอมรับและยกย่องนั้นถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการ หนึ่ง หมู่บ้านใดที่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ภายในหมู่บ้าน ย่อมหวังได้ว่าการบริหารการปกครองหรือการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ใหญ่บ้านมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกภายในหมู่บ้าน ย่อมเป็นปัญหา ต่อการปกครอง การบริหารหรือความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเจริญและการพัฒนาภายใน หมู่บ้านนั้นเช่นกัน ดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญอย่างมาก (ราตรี แสงจิต, 2548: 3) จังหวัดชัยภูมิ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ที่มีผลงานดีเด่น ประจำปี 2564 พร้อมลงพื้นที่ประเมินผลการปฏิบัติงานเรียบร้อยแล้ว จังหวัดชัยภูมิ จึงประกาศผลการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่ได้รับรางวัลกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม ประจำปี 2564 ตามลำดับ คือ ตำแหน่งกำนันยอดเยี่ยม ได้แก่ นายพงษ์ศักดิ์ ยิ้มแสงรัมย์ กำนันในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ยินดีกับทุกท่านที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นตัวแทนของฝ่ายปกครองที่อยู่ ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด (ประกาศจังหวัดชัยภูมิ, 2564: 1) จะเห็นได้ว่า ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ มีกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ทำหน้าที่ในการดูแลด้านการปกครอง การรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวก เป็นธรรม รวมถึงการเสริมสร้างความมั่นคงในตำบลและหมู่บ้านของตน อย่างเข้มแข็งเป็นธรรมและมี ประสิทธิภาพ จนน่าชื่อเสียงเกียรติยศมาสู่อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญ กำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคปัจจุบัน เพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงรู้ถึง ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องว่าประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ต้องการสิ่งใด และตอบ สอนความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” โดยจะได้ทราบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิว่าอยู่ใน ระดับใด แตกต่างกันหรือไม่ ควรเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง ท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอ คอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหางานวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” ประกอบไปด้วย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการความพึงพอใจ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน หลักสัปปุริสธรรม ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดขอบเขตด้านตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 คือ 1) ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ (อง.สศตท. (ไทย) 23/68/143) ได้แก่ (1) อุตัญญตา รู้จักเหตุ (2) ธัมมัญญตา รู้จักผล (3) อัตตัญญตา รู้จักตน (4) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ (5) กาลัญญตา รู้จักกาล (6) ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน (7) ปุคคัลลัญญตา รู้จักบุคคล และ 2) ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านคุณลักษณะ (2) ด้านพฤติกรรม (3) ด้านตามสถานการณ์ (4) ด้านเปลี่ยนแปลง (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2544: 214-216)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาวิจัยเฉพาะในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 ตำบล 84 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย 1) คอนสาร (Khon San) 9 หมู่บ้าน 2) พุงพระ (Thung Phra) 10 หมู่บ้าน 3) โนนคูน (Non Khun) 10 หมู่บ้าน 4) ห้วยยาง (Huai Yang) 19 หมู่บ้าน 5) พุงลุยลาย (Thung Luilay) 7 หมู่บ้าน 6) ดงบัง (Dong Bang) 9 หมู่บ้าน 7) พุงนาเลา (Thung Na Lao) 11 หมู่บ้าน 8) ดงกลาง (Dong Klang) 9 หมู่บ้าน โดยจะได้ทราบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ว่าอยู่ในระดับใด แตกต่างกันหรือไม่ควรเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ส่งเสริมสนับสนุนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2566 รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบไปด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา จำนวน 2 รูป 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3) ผู้นำท้องที่ในเขตอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 วิธี คือ 1) การสังเกต 2) ตำราและเอกสาร 3) การสัมภาษณ์ 4) การบันทึกวีดิทัศน์และ สโตนัทสนูปกรณ์ (Silverman. D, 2000: 90)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองเป็น 8 ตำบล 84 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 98,561 คน (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566, ออนไลน์) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างตามโควตาที่กำหนดเพื่อความครอบคลุมของข้อมูลจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ 399 คน ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรมคำนวณกลุ่มประชากรตัวอย่าง ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967: 110)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.02) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X}=3.81$, S.D.=1.05) ด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.03) ด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.07) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=3.76$, S.D.=1.04) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะ ผู้ปกครองท้องที่ควรประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ รอบรู้กฎหมายบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีความอดทนสูงกว่าบุคคลทั่วไป มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีระเบียบวินัย มีความนอบน้อมถ่อมตนสุภาพอ่อนโยน มีความเมตตา เสียสละ มีรูปร่างสมบูรณ์สมส่วน สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีบุคลิกดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง เป็นต้น อีกประการที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง ควรมีความรู้ความสามารถในการปกครอง ควรมีระเบียบวินัยในการปกครอง ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกให้ก้าวเดินอย่างมั่นคงแข็งแรงในการปกครองพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสืบไป 2) ด้านพฤติกรรม ผู้ปกครองท้องที่ในด้านพฤติกรรมนั้นถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้ปกครองท้องที่อีกประการหนึ่งในการปกครอง เพราะถือว่าเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างให้ผู้ตามจะนำไปยึดถือปฏิบัติ หากผู้นำมีพฤติกรรมหรือประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดีที่ชอบ ก็จะส่งผลให้ผู้ตามประพฤติปฏิบัติตามไปด้วย อันจะส่งผลให้การปกครองเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ซึ่งถือว่าเป็นแรงจูงใจสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชนเป็นวงกว้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกประการที่สำคัญ คือ ผู้ปกครอง

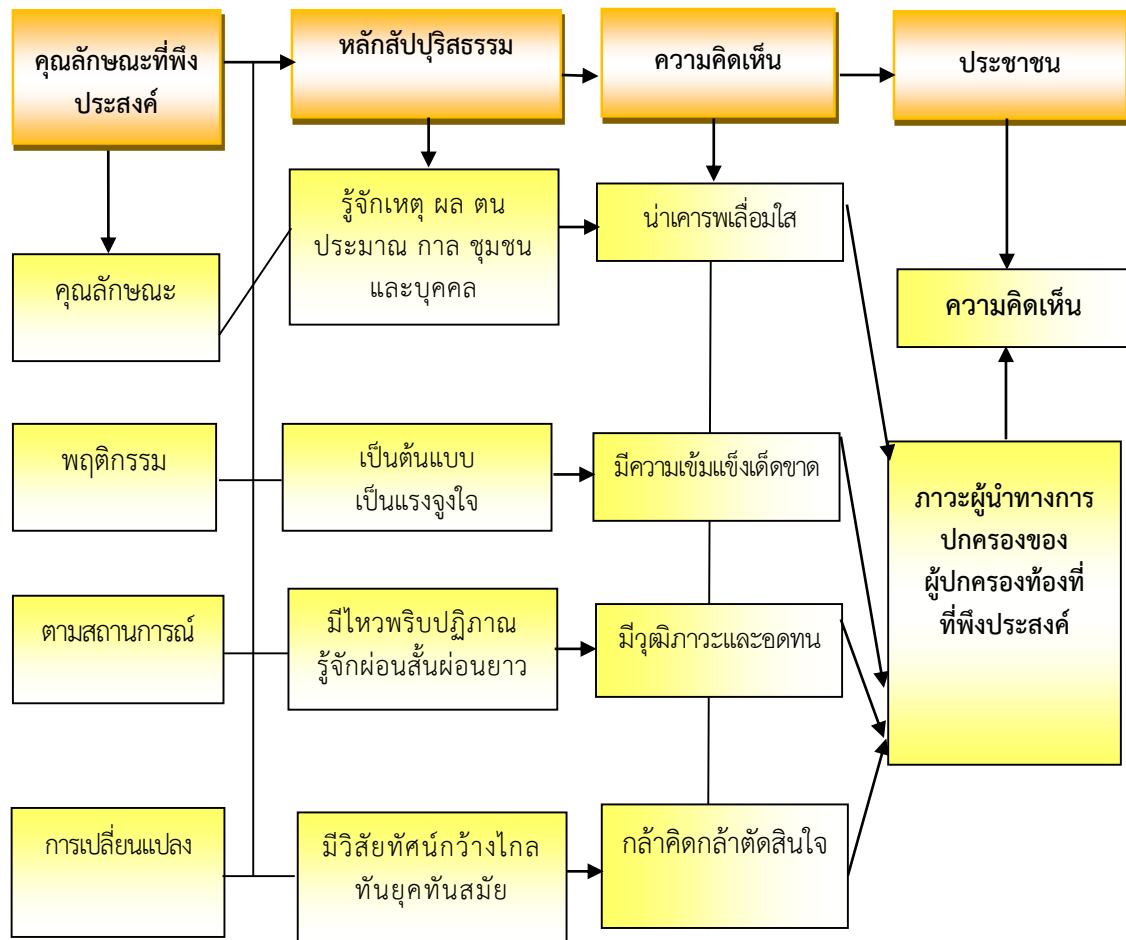
ห้องที่ควรช่วยเหลือสังคม ควรมีความเมตตาต่อประชาชน และควรมีความเด็ดขาดและเข้มแข็ง เพราะสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นแบบอย่างเป็นตัวชี้นำทิศทางการปฏิบัติให้กับองค์กรและประชาชนในสังคมนั้น

3) ด้านตามสถานการณ์ ผู้ปกครองห้องที่ด้านตามสถานการณ์นั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรและชุมชนนั้นๆ กล่าวคือผู้ปกครองห้องที่ควรมีไหวพริบปฏิภาณปรับเปลี่ยนวิธีการในการปกครองบริหารจัดการไปตามสถานการณ์ได้อย่างกลมกลืนเหมาะสมตามสถานการณ์นั้นๆ โดยเฉพาะผู้ปกครองห้องที่นั้นต้องมีความสามารถในการคาดคะเน ตัดสินใจ กล่าวคือสามารถประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า มีการวางแผนเป็นขั้นตอนแสดงออกถึงควมมีภาวะความเป็นผู้นำเพื่อรับมือและแก้ไขได้ในทุกๆ สถานการณ์ ต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำและเฉลียวฉลาด มีความอดทนอดกลั้น รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวตามสถานการณ์ด้วย หมั่นศึกษาหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมให้ครบถ้วน อีกประการที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองห้องที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ควรปรับตัวตามยุคตามสมัย และควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของตนในการปกครองประชาชนให้เกิดความสงบสุขในชุมชน และให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในแต่ละสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย

4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ผู้ปกครองห้องที่ควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ควรเป็นคนที่มีมองเห็นภาพในอนาคตที่คนอื่นมองไม่เห็น มองเห็นโอกาสในอนาคตได้ และเมื่อมองเห็นภาพอนาคตแล้วก็ต้องสามารถกำหนดเป้าหมาย และแผนงานในการไปสู่เป้าหมายนั้นได้อย่างชัดเจน ไม่ใช่แค่ฝันเพื่องเพียงอย่างเดียว แต่ต้องกล้าเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดีขึ้นและทำได้จริง เป็นแบบอย่างความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ สามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองและบริหารจัดการด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เข้มแข็งกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ควร โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ดังนั้นผู้ปกครองห้องที่ดีต้องตื่นตัวและต้องกล้าเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะยืนหยัดอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ อีกประการที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองห้องที่ควรสามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาวัดให้เจริญขึ้น ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าให้ได้อย่างกลมกลืน และควรกล้าเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการปกครองประชาชนให้ดีขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนในชุมชนเสนอวิธีการใหม่ๆ ในการปกครองและจัดการงานต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในองค์กรและชุมชนนั้นๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองห้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวมาสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

จากการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านคุณลักษณะ

ด้านคุณลักษณะ คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง ควรมีความรู้ความสามารถในการปกครอง ควรมีระเบียบวินัยในการปกครอง ควรวางตัวเหมาะสมน่าเคารพเลื่อมใส และควรมีวุฒิภาวะมีความอดทนในการปกครอง ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกให้ก้าวเดินอย่างมั่นคงแข็งแรงในการปกครองพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

- ผู้ปกครองท้องที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมความดีงามในการปกครอง
- ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความรู้ความสามารถฉลาดเฉลียวในการปกครอง
- ผู้ปกครองท้องที่ควรมีระเบียบวินัยในการปกครอง
- ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความเหมาะสมน่าเคารพเลื่อมใสต่อประชาชนในพื้นที่
- ผู้ปกครองท้องที่ควรมีวุฒิภาวะมีความอดทนในการปกครอง

2. ด้านพฤติกรรม

ด้านพฤติกรรม คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรช่วยเหลือสังคม ควรมีความรักความเมตตาต่อประชาชน ควรมีความเด็ดขาดและเข้มแข็งอดทน ควรมีความยุติธรรม และควรใช้วาจาสุภาพเรียบร้อยในการปกครอง เพราะความประพฤติหรือการปฏิบัติตนที่เรียกว่าพฤติกรรมนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีก

ประการหนึ่งในการปกครอง เพราะถือว่าเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่คุณทำตามนำไปยึดถือปฏิบัติและสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นแบบอย่างเป็นตัวชี้นำทิศทางในการปฏิบัติให้กับองค์กรและประชาชนในสังคมนั้น

- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรช่วยเหลือสังคมและประชาชนทั่วไป
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความรักความเมตตาต่อประชาชน
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความเด็ดขาดและเข้มแข็งอดทน
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความยุติธรรมในการปกครอง
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรใช้วาจาสุภาพเรียบร้อยควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี

3. ด้านตามสถานการณ์ ด้านตามสถานการณ์ คือ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ควรรู้จักการปรับตัวให้ทันยุคทันสมัย ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง ควรแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี และควรมีไหวพริบปฏิภาณในการปกครอง เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของตนในการปกครองประชาชนให้เกิดความสงบสุขในชุมชนและในสังคม และจะได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรรู้จักการปรับตัวให้ทันยุคทันสมัย
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีไหวพริบปฏิภาณเพื่อใช้ความรู้ในการปกครอง

4. ด้านการเปลี่ยนแปลง

ด้านการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรรู้จักการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าให้กลมกลืนกัน ควรกล้าเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการปกครองประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน และควรเป็นผู้นำสร้างแรงบันดาลใจต่อชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนในชุมชนเสนอวิธีการใหม่ๆ ในการปกครองและในการบริหารจัดการงานต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในองค์กรและชุมชนนั้นๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรรู้จักการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าให้กลมกลืนกัน
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรกล้าเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการปกครองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน โดยเสนอวิธีการใหม่ๆ
- ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรเป็นผู้นำสร้างแรงบันดาลใจต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ” มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1) ด้านคุณลักษณะ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง
- 1.2) ด้านพฤติกรรม ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรช่วยเหลือสังคม มีความเมตตาต่อประชาชน
- 1.3) ด้านตามสถานการณ์ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ
- 1.4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรเปลี่ยนแปลงพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1) ด้านคุณลักษณะ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง ควรมีความรู้ความสามารถในการปกครอง และควรมีระเบียบวินัยในการปกครอง ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกให้ก้าวเดินอย่างมั่นคงแข็งแรงในการปกครองพัฒนาท้องที่และชุมชนให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

2.2) ด้านพฤติกรรม ผู้ปกครองท้องที่ควรช่วยเหลือสังคม ควรมีความเมตตาต่อประชาชน และควรมีความเด็ดขาดและเข้มแข็ง เพราะสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นแบบอย่างเป็นตัวชี้นำทิศทางในการปฏิบัติให้กับองค์กรและประชาชนในสังคมนั้น

2.3) ด้านตามสถานการณ์ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ควรปรับตัวตามยุคตามสมัย ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของตนในการปกครองประชาชนให้เกิดความสงบสุขในชุมชน และให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในแต่ละสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ผู้ปกครองท้องที่ควรเปลี่ยนแปลงพัฒนาท้องที่ให้เจริญขึ้น ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าให้ได้อย่างกลมกลืน ควรมีความกล้าในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการปกครองประชาชนให้ดีขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนในชุมชนเสนอวิธีการใหม่ๆ ในการปกครองและจัดการงานต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในองค์กรและชุมชนนั้นๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1) ด้านคุณลักษณะ ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง วุฒิภาวะและความอดทนต่อการปกครองของผู้ปกครองท้องที่

3.2) ด้านพฤติกรรม ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง วาจาสุภาพจิตของผู้ปกครองท้องที่ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

3.3) ด้านตามสถานการณ์ ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ไหวพริบปฏิภาณของผู้ปกครองท้องที่ในการปกครองชุมชน

3.4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ผู้ปกครองท้องที่ที่เป็นผู้นำต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจต่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

เจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ใหญ่บ้านในศตวรรษที่ 21 ในทัศนะของประชาชนอำเภอสี จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประกาศจังหวัดชัยภูมิ. (2564). ผลการพิจารณาคัดเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ที่มีผลงานดีเด่น ประจำปี 2564. ชัยภูมิ: ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ราตรี แสงจิต. (2548). คุณลักษณะผู้ใหญ่วัยบ้านในความคาดหวังของประชาชน: ศึกษากรณีชุมชนในเขตตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- วิฑูรย์ เผือกผุด. (2559). ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ตำบลศาลาลัย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.**
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). **ภาวะผู้นำทฤษฎีและปฏิบัติ ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิรัตน์ เอ็ดดุกะซัน.
- สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2566). **อำเภอคอนสาร.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/53.htm> [26 กุมภาพันธ์, 2566].
- ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่. (2564). **คู่มือปฏิบัติงานกำนันผู้ใหญ่บ้านฯลฯ.** กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- Silverman. D. (2000). **Doing Qualitative Research: A Practical Handbook.** London: Sange.
- Yamane. Taro. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis.** New York: Harpen and Row.